

torynhu Ukrainy. Statystyka. URL: http://www.sdfm.gov.ua/articles.php?cat_id=83&lang=uk. **12.** Statystychni dani shchodo otrymanykh Derzhfinmonitorynhom povidomlen za 2012–2017 rr. URL: http://www.sdfm.gov.ua/articles.php?cat_id=83&lang=uk. **13.** Chunikhina L. M. Pervynnyi finansovyi monitorynh v bankakh Ukrainy yak zasib zapobihannia lehalizatsii (vidmyvanniu) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shliakhom : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.08. Kyiv, 2007. 225 p. **14.** Dubko Yu. V., Butkevych S. A. *Diialnist Derzhfinmonitorynhu Ukrainy u sferi zapobihannia ta protyidii ekonomichnii zlochynnosti* [Activities of the SCFM of Ukraine in the Field of Prevention and Counteraction to Economic Crime]. *Pivdennoukrainskyi pravnychy chasopys*. 2008. No. 4. P. 246–249. **15.** Pro zapobihannia ta protyidii lehalizatsii (vidmyvanniu) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shliakhom : Zakon Ukrainy vid 28.11.2002 No. 249–IV // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2003. No. 1. Article 2.

Інформація про авторів

Колодізев Олег Миколайович – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри банківської справи Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця (просп. Науки, 9а, м. Харків, 61116, Україна; e-mail: Kolodizev107@ukr.net).

Плескун Інна Володимирівна – аспірант кафедри банківської справи Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця (просп. Науки, 9а, м. Харків, 61116, Україна; e-mail: inna.pleskun@hneu.net).

Агаджанян Арутюн Андраниконович – студент Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця (просп. Науки, 9а, м. Харків, 61116, Україна; e-mail: arutyn1997@gmail.com).

Информация об авторах

Колодизев Олег Николаевич – доктор экономических наук, профессор, заведующий кафедрой банковского дела Харьковского национального экономического университета им. С. Кузнеця (просп. Науки, 9а, г. Харьков, 61116, Украина; e-mail: Kolodizev107@ukr.net).

Плескун Инна Владимировна – аспирант кафедры банковского дела Харьковского национального экономического университета им. С. Кузнеця (просп. Науки, 9а, г. Харьков, 61116, Украина; e-mail: inna.pleskun@hneu.net).

Агаджанян Арутюн Андраниконович – студент Харьковского национального экономического университета им. С. Кузнеця (просп. Науки, 9а, г. Харьков, 61116, Украина; e-mail: arutyn1997@gmail.com).

Information about the authors

O. Kolodiziev – D.Sc. (Economics), Professor, Head of Banking Department, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine; e-mail: Kolodizev107@ukr.net).

I. Pleskun – Postgraduate Student of Banking Department, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine; e-mail: inna.pleskun@hneu.net).

A. Ahadzhanian – Student of Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine; e-mail: arutyn1997@gmail.com).

*Стаття надійшла до ред.
26.06.2018 р.*

JEL Classification: E62; F02; O31

УДК 336.027

ЗВ'ЯЗОК РЕГУЛЯТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІЛЬГОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ З ІННОВАЦІЙНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Гомон М. В.

Анотація. У статті було порушено проблему податкового стимулювання інноваційного розвитку підприємства та підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства шляхом реалізації його інноваційного потенціалу. Метою статті є аналіз регулятивного потенціалу пільгового оподаткування та інноваційного потенціалу підприємства.

© Гомон М. В., 2018

ства, а також виявлення їх зв'язку в системі державного регулювання інноваційної діяльності. Було проведено аналіз стану інноваційного розвитку України та рівня державної підтримки підприємств, що займаються інноваційною діяльністю. Обґрунтовано необхідність реалізації інноваційного потенціалу підприємства з метою його інноваційного розвитку та підвищення рівня конкурентоспроможності. Розглянуто сутність регулятивного потенціалу податкових пільг як інструменту державного регулювання інноваційної діяльності. У результаті дослідження було виявлено, що стимулюючий вплив податкових пільг на інноваційну діяльність та господарську поведінку підприємства також сприяє реалізації його інноваційного потенціалу.

Ключові слова: регулятивний потенціал, інноваційний потенціал, інноваційна діяльність, підприємство, конкурентоспроможність, податкові пільги.

СВЯЗЬ РЕГУЛЯТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛА ЛЬГОТНОГО НАЛОГООБЛОЖЕННЯ С ИННОВАЦИОННЫМ ПОТЕНЦИАЛОМ ПРЕДПРИЯТИЯ

Гомон М. В.

Аннотация. В статье была поднята проблема налогового стимулирования инновационного развития предприятия, а также повышения уровня конкурентоспособности предприятия путем реализации его инновационного потенциала. Целью статьи является анализ регулятивного потенциала льготного налогообложения и инновационного потенциала предприятия, а также выявление их связи в системе государственного регулирования инновационной деятельности. Был проведен анализ состояния инновационного развития Украины и уровня государственной поддержки предприятий, которые занимаются инновационной деятельностью. Обоснована необходимость реализации инновационного потенциала предприятия с целью его инновационного развития и повышения уровня конкурентоспособности. Рассмотрена сущность регулятивного потенциала налоговых льгот как инструмента государственного регулирования инновационной деятельности. В результате исследования выявлено то, что стимулирующее влияние налоговых льгот на инновационную деятельность и хозяйственное поведение предприятия также влияет на реализацию его инновационного потенциала.

Ключевые слова: регулятивный потенциал, инновационный потенциал, инновационная деятельность, предприятие, конкурентоспособность, налоговые льготы.

THE RELATION BETWEEN THE REGULATORY POTENTIAL OF PREFERENTIAL TAXATION AND THE INNOVATION POTENTIAL OF AN ENTERPRISE

M. Homon

Abstract. The article raises the problem of providing tax incentives for innovation development of an enterprise, as well as increasing the level of competitiveness of an enterprise by realizing its innovation potential. The aim of the article is to analyze the regulatory potential of preferential taxation and innovation potential of an enterprise as well as to identify their relationship in the system of state regulation of innovation activities. There carried out an analysis of the state of innovation development of Ukraine and the level of state support for enterprises which are engaged in innovation activities. The necessity of realizing innovation potential of an enterprise for the purpose of its innovation development and increase of the level of its competitiveness is grounded. The essence of the regulatory potential of tax incentives as an instrument of state regulation of innovation activity is considered. As a result of the research, it is revealed that the stimulating effect of tax incentives on the innovation activity and economic behavior of an enterprise influences the implementation of its innovation potential as well.

Keywords: regulatory potential, innovation potential, innovation activity, enterprise, competitiveness, tax incentives.

Постановка проблеми. В сучасних умовах інноваційний розвиток став одним із ключових чинників у розвитку національної економіки, яка формується в умовах наростаючої конкуренції та глобалізації ринкових процесів.

Інноваційний розвиток в Україні порівняно з розвинутими країнами, має недостатній рівень, незважаючи на те, що країна має перспективи. Такий стан значною мірою обумовлений недосконалістю механізму державного регулювання інноваційної діяльності, в тому числі і податкового стимулювання. За таких умов зростає значення інноваційного потенціалу підприємства, його реалізація дає можливість підвищення рівня конкурентоспроможності й інноваційної активності.

Саме тому дослідження податкового регулювання інноваційної діяльності та його впливу на інноваційний потенціал підприємства набуває важливого значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженнями з питань зв'язку оподаткування та розвитку інновацій займалися такі науковці, як Геєць В. М., Гриньов А. В., Дзюбіна А. В., Іванов Ю. Б., Ілляшенко С. М., Колесников Є. В., Крисоватий А. І., Лапін Є. В., Соколовська А. М., Тарангул Л. Л. Однак, незважаючи на численні наукові дослідження, специфіка сфери інновацій полягає у постійному оновленні, тому тенденції інноваційної діяльності, в тому числі – з боку її державного регулювання, потребують перегляду відповідно до викликів часу. Особливо це стосується державного регулювання інноваційної діяльності в Україні.

Мета статті – аналіз регулятивного потенціалу пільгового оподаткування та інноваційного потенціалу підприємства, а також виявлення їх зв'язку в системі державного регулювання інноваційної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз інноваційної діяльності України, її місце в інноваційному розвитку серед інших країн визначається і складається Всесвітньою організацією інтелектуальної власності Корнелльського університету та міжнародною бізнес-школою «Insead» у щорічній аналітичній доповіді під назвою «Глобальний інноваційний індекс» (Global Innovation Index). За Глобальним індексом інновацій Україна посідає 50 місце. Попри досягнення успіхів за інноваційним напрямом, низькими є показники інституціонального розвитку (101 місце, немає змін порівняно з минулим роком) та розвитку інфраструктури (90 місце), це пов'язано також із невтішними показниками політичної нестабільності та непослідовності проведення реформ. Це свідчить про недосконалість законодавчої бази та методів державної підтримки інноваційного розвитку [1].

Аналізуючи стан інноваційної діяльності України, можна констатувати, що ситуація за останні роки є прийнятною, за деякими показниками, такими як «інноваційна активність», «підготовка наукових кадрів», «кількість наукових кадрів», спостерігається позитивна динаміка. Але якщо проводити міжнародні порівняння, то Україна, на жаль, відстає, і тому темп зростання інноваційних показників є незначним.

Ще однією проблемою є недостатнє фінансування інновацій (рис. 1). У 2016 році загальний обсяг витрат на виконання наукових досліджень і розробок власними силами організацій становив 11530,7 млн грн, у тому числі витрати на оплату праці – 5751,0 млн грн, інші поточні витрати – 5203,7 млн грн, капітальні витрати – 576,0 млн грн, з них витрати на придбання устаткування – 487,6 млн грн.

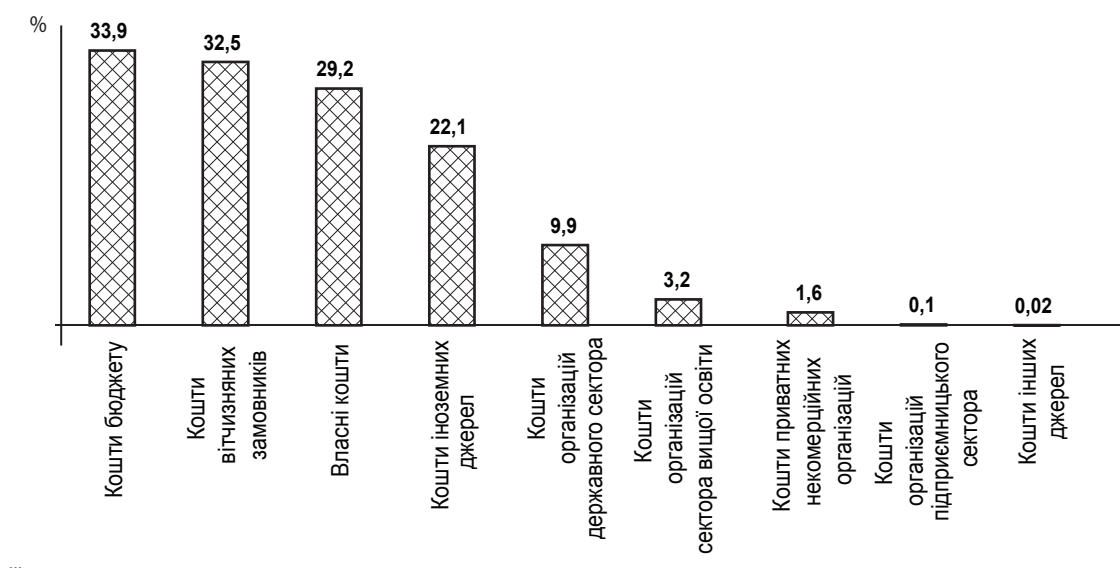

Рис. 1. Розподіл фінансування внутрішніх витрат на виконання наукових досліджень і розробок за джерелами фінансування у 2016 р., %

Основним джерелом фінансування інноваційних витрат залишаються власні кошти підприємств – 13427,0 млн грн (або 97,2 % загального обсягу витрат на інновації). Кошти державного бюджету отримали 11 підприємств, місцевих бюджетів – 15, загальний обсяг яких становив 589,8 млн грн (0,7 %); кошти вітчизняних інвесторів отримали 9 підприємств, іноземних – 6, загалом їхній обсяг становив 132,9 млн грн (1,9 %); кредитами скористалися 11 підприємств, обсяг яких становив 113,7 млн грн (0,8 %).

Виходячи з вищезазначених даних можна сказати, що інноваційна діяльність не отримує належної фінансової підтримки від держави та фінансується за рахунок власних коштів.

Для того щоб ефективно використовувати наявний потенціал інноваційного розвитку економіки України, необхідно вдосконалити систему стимулювання й активізації інноваційної діяльності підприємств. Для цього потрібне забезпечення високого рівня регулятивного потенціалу пільгового оподаткування.

Регулятивний потенціал пільгового оподаткування виражається у тому, наскільки повно й ефективно податкові пільги можуть виступати у ролі інструменту реалізації регулятивної функції податків. Можливість брати участь у регулюванні економічних процесів і мати на такий процес регулятивний вплив для досягнення певної мети. Регулятивний потенціал пільгового оподаткування – це можливість регулювання та міра регулюючого впливу на певний економічний процес, зокрема на стимулювання інноваційної діяльності підприємства (рис. 2).

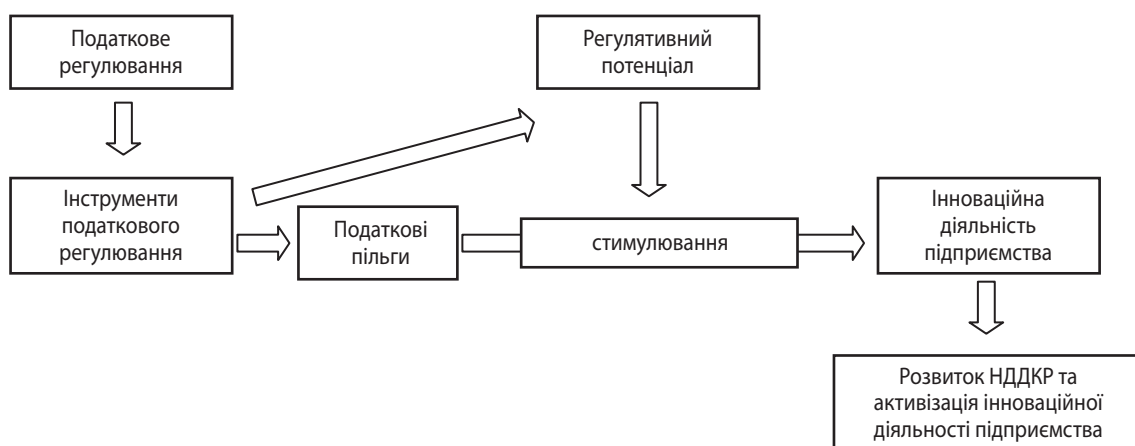

Рис. 2. Структурно-логічна схема поняття «регулятивний потенціал пільгового оподаткування інноваційної діяльності»

Регулятивний потенціал пільгового оподаткування інноваційної діяльності підприємства – це здатність податкових пільг як інструменту податкового регулювання здійснювати стимулюючий вплив на інноваційну діяльність підприємства з метою її активізації та розвитку НДДКР.

Таким чином, регулятивний потенціал має тісне відношення до системи податкового регулювання, оскільки це поняття за своєю сутністю означає використання наявних можливостей регулюючого впливу для досягнення певних цілей, що відповідає завданням податкового регулювання.

Інноваційна спроможність і технологічна готовність є невід’ємними складовими конкурентоспроможності національної економіки в сучасних умовах. Інноваційний потенціал та його реалізація також грають роль у забезпеченні конкурентоспроможності підприємства, оскільки у світі спостерігається тенденція до зміни структури виробництва на користь високотехнологічних галузей [3].

Інноваційний потенціал підприємства характеризується його спроможністю до продукування нововведень і новацій власними силами або придбання їх зі сторони, а також до ефективного впровадження інновацій. Кількісно і якісно інноваційний потенціал представлений нововведеннями і новаціями в технічній, організаційній, економічній, управлінській сферах [4].

Під час реалізації інноваційного потенціалу вагомим значення набувають питання зростання сприйнятливості до інновацій та забезпечення випереджаючої адаптації до технологічних змін, технологічне оновлення та оптимізація структури використаних у виробництві ресурсів, досягнення високого рівня конкурентоспроможності [5].

Що стосується складових інноваційного потенціалу, то більшість науковців сходяться на думці, що інноваційний потенціал підприємства містить такі складові: кадрова, науково-дослідницька, фінансово-економічна, матеріально-технічна та організаційно-управлінська [6–9].

Для того щоб ефективно використовувати наявний Інноваційний потенціал для досягнення інноваційного розвитку підприємства, необхідно вдосконалення системи стимулювання й активізації інноваційної діяльності підприємств. Для цього потрібно забезпечення високого рівня регулятивного потенціалу пільгового оподаткування.

Надання податкових стимулів цілком може позитивно вплинути на науково-дослідницьку та фінансово-економічну складову інноваційного потенціалу, оскільки надання податкових пільг – це по суті зменшення податкового навантаження на підприємство, в результаті його фінансовий результат є більшим. Частину коштів з такого прибутку підприємство може спрямувати як витрати на НДДКР, що підвищить його інноваційний потенціал.

Отже, можна стверджувати, що регулятивний потенціал пільгового оподаткування має вплив на реалізацію інноваційного потенціалу підприємства (рис. 3).

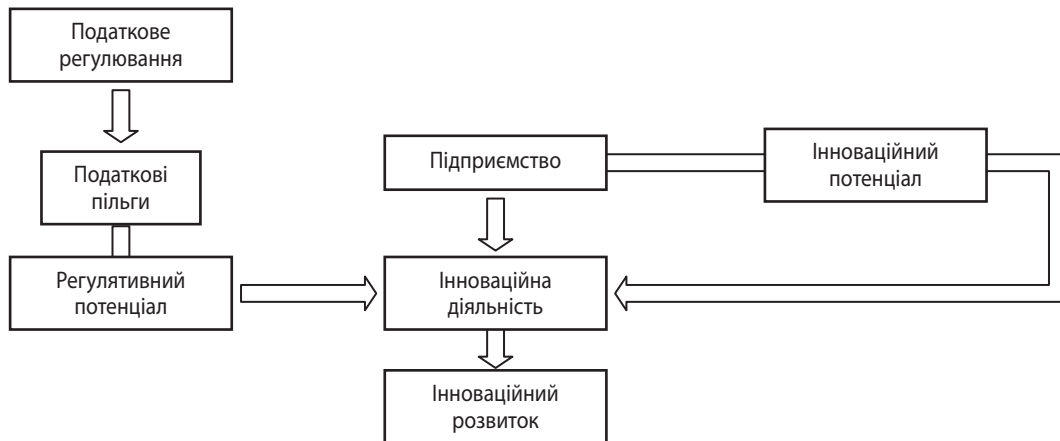

Рис. 3. Зв'язок регулятивного потенціалу пільгового оподаткування та інноваційного потенціалу підприємства

Таким чином, зв'язок між регулятивним потенціалом пільгового оподаткування та інноваційним потенціалом підприємства простежується в процесі впливу їх реалізації на інноваційну діяльність, з кінцевою метою – посилення інноваційного розвитку. Тобто податкові пільги можуть стати складовою інноваційного потенціалу підприємства як інструмент стимулювання інноваційної активності, а отже – і як стимул розвитку інноваційного потенціалу.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Питання розвитку інноваційної діяльності, її державного регулювання залишаються відкритими і потребують подальших досліджень. Реалізація регулятивного потенціалу податкових пільг є важливою у стимулюванні інноваційної діяльності, для підвищення рівня інноваційного розвитку доцільно переглянути та доробити систему пільгового оподаткування інноваційної діяльності для ефективної реалізації його регулятивного потенціалу.

Не менш важливим є розвиток інноваційного потенціалу підприємства. З метою вивчення і посилення його впливу на результати інноваційної діяльності має значення подальше дослідження його взаємозв'язку із інструментом податкового регулювання – податковими пільгами.

Література: 1. Андрощук Г. О. Національна інноваційна система України: стримуючі фактори // Проблеми нормативно-правового забезпечення інноваційної діяльності та шляхи їх вирішення : конференція (м. Київ, 27 верес. 2017 р.) / відп. ред. В. С. Шовкалюк. Київ : КНУ ім. Т. Шевченка, 2017. С. 8–12. 2. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>. 3. Іванов Ю. Б. Регулятивний потенціал податкової системи України : монографія / за заг. ред. Ю. Б. Іванова. Харків : ХНЕУ, 2009. 400 с. 4. Лапін Є. В. Економічний потенціал підприємств промисловості: формування, оцінка, управління : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.07.01. Харків, 2006. 39 с. 5. Пилипенко А. А., Литвиненко А. О. Потенціал розвитку матеріально-технічної бази підприємства: ідентифікація та оцінювання. *Економічний часопис-XXI*. 2016. № 5–6. С. 52–57. URL: <http://soskin.info/userfiles/file/EconomicAnnals-pdf/DOI/ea-V159-11.pdf>. 6. Гриньов А. В. Оцінка інноваційного потенціалу підприємства. *Проблеми науки*. 2003. № 12. С. 12–15. 7. Дзюбіна А. В. Розкриття змісту поняття «інноваційний потенціал» та визначення його складових. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2008. № 628. С. 72–77. 8. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком. Суми : Університетська книга, 2003. 432 с. 9. Колесников Є. В. Фінансова складова в результативності використання інноваційного потенціалу промислового підприємства : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Харків, 2007. 23 с.

References: 1. Androshchuk H. O. Natsionalna innovatsiina systema Ukrainy: strymuiuchi faktory // Problemy normatyvno-pravovoho zabezpechennia innovatsiinoi diialnosti ta shliakhy yikh vyrishennia : konferentsiia (m. Kyiv, 27 veres. 2017 r.) / vidp. red. V. S. Shovkaliuk. Kyiv : KNU im. T. Shevchenka, 2017. P. 8–12. 2. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>. 3. Ivanov Yu. B. *Reguliatyvnyi potentsial podatkovoi systemy Ukrainy* : monohrafiia [Regulatory Potential of the Tax System of Ukraine: monograph] / za zah. red. Yu. B. Ivanova. Kharkiv : KhNEU, 2009. 400 p. 4. Lapin Ye. V. *Ekonomichniy potentsial pidpriemstv promyslovosti: formuvannia, otsinka, upravlinnia* : avtoref. dys. ... d-ra ekon. nauk : 08.07.01. Kharkiv, 2006. 39 p. 5. Pylypenko A. A., Lytvynenko A. O. *Potentsial rozvytku materialno-tekhnichnoi bazy pidpriemstva: identyfikatsiia ta otsiniuvannia* [Potential of Development of Material and Technical Base of the Enterprise: Identification and Evaluation]. *Ekonomichniy chasopys-XXI*. 2016. No. 5–6. P. 52–57. URL: <http://soskin.info/userfiles/file/EconomicAnnals-pdf/DOI/ea-V159-11>.

pdf. 6. Hrynov A. V. *Otsinka innovatsiinoho potentsialu pidpriemstva* [Estimation of the Innovation Potential of the Enterprise]. *Problemy nauky*. 2003. No. 12. P. 12–15. 7. Dziubina A. V. *Rozkryttia zmistu poniattia «innovatsiinyi potentsial» ta vyznachennia yoho skladovykh* [Disclosure of the Concept of “Innovative Potential” and Definition of Its Components]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika»*. 2008. No. 628. P. 72–77. 8. Illiashenko S. M. *Upravlinnia innovatsiinyim rozvytkom*. Sumy : Universytetska knyha, 2003. 432 p. 9. Kolesnykov Ye. V. *Finansova skladova v rezultatyvnosti vykorystannia innovatsiinoho potentsialu promyslovoho pidpriemstva* : avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk : 08.00.04. Kharkiv, 2007. 23 p.

Інформація про автора

Гомон Марина Володимирівна – аспірант кафедри митної справи та оподаткування Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця (просп. Науки, 9а, м. Харків, 61116, Україна; e-mail: gomom.marina@gmail.com).

Информация об авторе

Гомон Марина Владимировна – аспирант кафедры таможенного дела и налогообложения Харьковского национального экономического университета им. С. Кузнеця (просп. Науки, 9а, г. Харьков, 61116, Украина; e-mail: gomom.marina@gmail.com).

Information about the author

M. Gomom – Postgraduate Student of Department of Customs and Taxation, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 6116, Ukraine; e-mail: gomom.marina@gmail.com).

*Стаття надійшла до ред.
21.06.2018 р.*

JEL Classification: M 410

УДК 657

МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНКИ РІВНЯ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В АДАПТИВНОМУ УПРАВЛІННІ ОБ'ЄДНАННЯМ ПІДПРИЄМСТВ

Погрібняк Д. С.

Анотація. В умовах невизначеності економічного середовища система бухгалтерського обліку постійно зазнає впливу зовнішніх (неконтрольованих) факторів, що вимагає постійного її удосконалення. Для цього необхідною є розробка та впровадження заходів щодо її удосконалення. Метою статті є розробка методичного підходу до оцінки рівня організації бухгалтерського обліку в адаптивному управлінні об'єднанням підприємств. Результатами дослідження виступають рекомендації стосовно формування та реалізації методичного підходу до оцінки рівня організації бухгалтерського обліку в адаптивному управлінні об'єднанням підприємств. Отримані висновки можуть використовуватися у діяльності об'єднань підприємств.

Ключові слова: методичний підхід, ефективність розвитку підприємства, обліково-інформаційне забезпечення, зрілість бухгалтерського обліку, об'єднання підприємств.